

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 29. Quandonam sententia aliqua dicatur moraliter certa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

opinio est probabilior, ergo est probabilis, homo est sanctior, ergo est sanctus.

§. III. *Obi.* Si ex eo, quod aliqua opinio sit tantum probabilis & pro opposita sit motivum, rectè inferatur, oppositam etiam esse probabilem, uti dicitur n. 167., ergo quod magis probabilis fiet prima per nova argumenta, eò opposita etiam fiet probabilior, quia magis probato antecedente, ex quo aliquid sequitur, etiam magis probatur hoc, quod ex illo sequitur. *R.* n. seq. nam contrarium potius sequitur, quia probabilitas oppositæ non sequitur ex majoritate probabilitatis, quam habet prior, sed ex negatione certitudinis pro priorè, & ex motivo pro hac opposita, ergo quod prior per plures probationes magis accedet ad certitudinem, eò minùs movebit motivum oppositæ, adeoque plus decedet de probabilitate illius. 177

Q. 29. *Quando nam sententia aliqua dicatur moraliter certa R.* 178

§. I. Certitudinem moralem malè explicant aliqui per hoc, quod objectum ita proponatur, ut pro opposito nulla appareat probabilitas, nam pro eo, quod stellæ sint pares numero, nulla apparet probabilitas, neque tamen ideo moraliter certus sum esse impares.

§. II. Certitudo moralis duplex est, perfecta & imperfecta; perfecta est, quæ nullam obscuritatem aut dubium deliberatum, nequidem imprudens relinquit, uti cum dico, *datur Roma*: imperfecta est, quæ potest relinquere aliquam obscuritatem & admittere dubium deliberatum saltem imprudens, uti sæpe fit in objectis fidei, de quorum tamen existentia certi sumus: Ea autem certitudo credenda est sufficere ad honestatem electionis in rebus ad salutem pertinentibus, quæ moralis imperfecta est, sive, uti ait 179

ait *Ep.* in app. a. 119. , quali in temporalibus aenci-
tis exitus rebus atque negotiis contenti esse solent ho-
mines , sui rerumque suarum temporalium mini-
mè negligentés , nec imprudentes ac stulti habiti in
sæculo , hinc *S. Th.* 2. 2. q. 70. a. 2. universaliter
pronunciat, materiam moralem talem esse, ut ei non
conveniat perfecta certitudo.

180

§. III. Ad certitudinem moralem alicujus sen-
tentia non requiritur, ut nulli omnino Auctores
oppositam doceant, aut ut oppositam docentes ca-
reant omni planè ratione , alioqui vix ullæ essent
sententia moraliter certæ, cùm ferè semper pro op-
positis sint Auctores aliqui & rationes quædam sal-
tem leves : è contrà ut aliqua sententia sit moraliter
certa, non sufficit, quòd sit longè probabilior, aut eti-
am probabilissima, per hoc enim nondum excedit
terminos probabilitatis, neque opposita ideo est im-
probabilis : unde quamdiu pro opposita manet gra-
ve motivum sive ratio prudens & magni momenti,
tamdiu hæc manet probabilis, & consequenter alte-
ra non est certa; ideoque universaliter valet, si hæc
sententia sit certa, opposita non est probabilis, & si
ista sit probabilis, opposita non est certa.

181

§. IV. Si omnibus ex veritatis amore utrimque
perpensis aliquis judicet sententiam aliquam ita esse
veram, ut vix supersit aliqua apparentia veri, vel
scrupulus pro opposita, eò quòd etiam hujus argu-
menta ad satisfactionem intellectus facilè solvantur,
talis sententia dici debet ipsi moraliter certa : hinc
Silvest. & *Sanct.* dicunt sententiam illam moraliter
certam, si attentis motivis & circumstantiis meritò
firmiter adhæreat objecto vel veritati ipsius, sive, in-
quit *Leß.* , quando aliquid prudenter ita creditur,
ut contrarium non videatur satis probabile: quos lo-
quendi modos refert & approbat *Gob.* in Exp. tr. 9.
n. 297.

§. V.

§. V. In quæstione facti; item in quæstione de-
pendente à significatione aut ab usu vocum; item
in quæstione, an detur præceptum positivum, tradi-
tio vel consuetudo; item in illis, quæ pro mensura
sive regula magnitudinis aut parvitas suæ habent
commune iudicium prudentum; item in quæstione
de sensu vel intelligentia legis humanæ, sententia
communis DD. facit certitudinem moralem, ut
rectè *Carden.* in 1. crisi d. 12. c. 5. d. 55. & 57. à n. 31.,
quia cum tota probatio in his petatur à testimonio
hominum vel communi iudicio prudentum, ubi
certum erit hoc testimonium aut iudicium esse con-
trarium, certum erit nullum superesse prudens mo-
tivum pro opposito; & exemplum dabitur n. 583.

§. VI. Si consentiant illi, qui jus habent interpre-
tandi aliquam legem, statutum vel rescriptum; item
illi, qui ex professo de re illa scribunt, licet unus aut
alter, aut pauci non perpensâ ratione contrariæ sen-
tentia aliter dicant, horum opinio non ideo est pro-
babilis, sed opposita manet certa, ita *Carden.* d. 55.
n. 35. & *Mangionius* in apolog. f. 3. in fine.

§ VII. Certitudo moralis resultare potest ex
multis conjecturis probabilibus simul sumptis, ut
rectè *Carden.* d. 84. n. 74. hinc *S. Anton.* & *Silv.*
apud *Ess.* n. 159. & 211. sic habent, certitudo moralis
non consurgit ex evidentia demonstrationis, sed ex
probabilibus conjecturis, grossis & figuralibus ma-
gis ad unam partem quàm ad aliam se habentibus,
seu ex iis, quæ pluribus & maximè sapientibus ap-
parent vera. . . . ex his igitur sequitur, quòd in hu-
manis agilibus, quæ tantam habent varietatem, te-
ste *Aristotele* & experientia sufficit talis certitudo,
quæ non semper scrupulos omnes abiciat, sed suffi-
cit, ut contemnat seu superet eos: Similiter *Fagna-*
nus apud *Moyam* de op. prob. q. 6. n. 39. ait, etsi
F argumen-

argumenta seorsim considerata non concludant omnino, nec sint evidentia, sed tantum probabilia, tamen si simul jungantur & sint multi ponderis, sunt apta nata generare talem certitudinem, ut virtus apprehensiva cognoscat vel apprehendat absque ulla trepidatione rem ita se habere.

185 Q. 30 Quenam opinio dicatur improbabilis, levis, laxa, temeraria, erronea, errori proxima, scandalosa, piarum aurium offensiva, male sonans, suspecta, sapiens haresin, heresi proxima, haretica, blasphemata, schismatica, seditiosa, impia. R.

§. I. Improbabilis est, quæ nititur motivo fallibili, non gravi, sed simpliciter indigno, propter quod fiat assensus: quod si contra se habeat motivum certum, est certò falsa & dicitur improbabilis positivè, è contrà si non habeat quidem contra se motivum certum, attamen etiam pro se nullum habeat motivum grave, non erit certò falsa sed improbabilis negativè, uti hæc, *stella sunt pares*: notat autem rectè *Carden.* in 1. crisi d. 56. n. 682. & seqq. ad improbabilitatem opinionis satis esse, quod contra eam militet argumentum certum, quamvis argumenta pro ipsa non solvantur evidenter positivè, sed tantum probabiliter, sic enim est improbabile non dari libertatem, quia per fidem certum est dari, & tamen argumenta hæreticorum tantum probabiliter solvantur, vel secundum doctrinam scientiæ mediæ, vel secundum doctrinam prædeterminationis Physicæ, quæ utraque doctrina tantum est probabilis.

186 *Levis* est, quæ levi tantum fundamento nititur, ideòque dicitur levis in iudicando, qui illi assensum præbet.

Laxa in communiore sensu dicitur, quæ favet libertati, estque licentiosa: *Caram.* in Herc. Log. etiam illam vocat laxam, quæ in materia morum est improba-